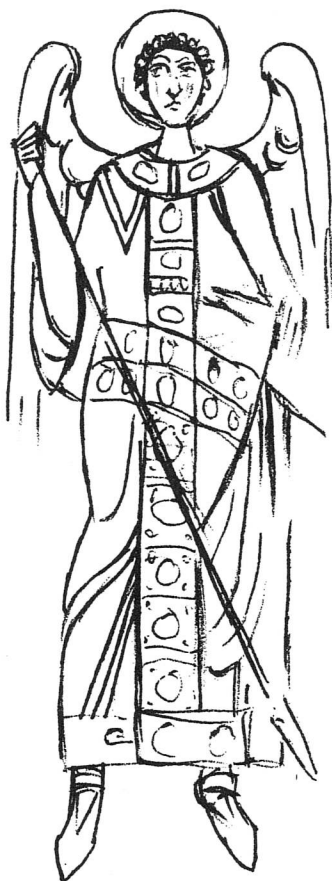

RE-FORMATIO

5/1971

AT TIGGE ~ OG AT TAKKE

14. s. e. trin.: Lukas 17, 11-19.

A F PASTOR POVL DAHL, OLBY

DER FINDES i Ps. 51 er herligt, trøsterigt vers, som kunne stå som overskrift over denne prædiketekst: "Kald på mig på nødens dag, og jeg vil udfri dig, og du skal prise mig!"

Der tales her om nødens dag. Vi ved godt, hvad det er for dage, for vi har alle i større eller mindre mål oplevet dem. Årsagerne til dem kan være vidt forskellige. Det kan være sygdom, som vi hører det i evangeliet. Det kan være bekymringer, sorg eller truende død. Det kan være syndebyrden med hele dens tyngende vægt. Men fælles for noden, uanset dens årsag, er, at man, når den indfinder sig, ikke synes, at man kan finde vej eller sti.

Da er det godt at vide, at Gud selv giver os tilladelse til at kalde på Ham, til – med al den nød, som vi ikke selv mægter – at kaste os over på Hans barmhjertighed og råbe et: Kyrie, eleison! Herre, forbarm dig over os!

Men hjælper det så at tigge Gud, når vi er i nød? Ja, det gør! Måske hjælper han os ikke altid sådan, som vi gerne ville, at han skulle hjælpe. Men hjælp får vi. Det har vi hans løfte om: "Kald på mig på nodens dag – og jeg vil udfri dig!"

Men vi må stole på dét løfte! – Det er nok værd at notere sig, at det om de spedalske siges, at "det skete, medens de gik hen for at lade sig syne af præsterne, at de blev helbredt". Deri ligger, at helbredelsen ikke skete i det øjeblik, da de hørte Jesu ord. Først måtte deres tro på Jesu ord og løfte på en prøve. Derfor bliver de sendt bort uden at være blevet helbredt. De må gå i troen på, at Jesus vil stå ved sit løfte. Det har næppe været nogen helt ubekymret, uanfægtet tro, de er gået bort med. Der gik de, endnu mærkede af den forfærdelige spedalskhed, hen for hos præsterne at få attest på, at de var rene og raske. Var det ikke den rene galimatias? Ville de ikke blive skuffede? Men de havde Jesu løfte. Det klamrede de sig til. Det stolede de på uden at tvivle. Og da de havde bestået trosproven, skulde de så saligt komme til at opleve, hvordan Jesus holdt sit løfte. Det skete dem, som de troede! Her har vi meget at lære, vi moderne mennesker, som har gjort tvivlen til en dyd!

"Kald på mig på nodens dag, og jeg vil udfri dig, – og du skal prise mig!" – "Og du skal prise mig!" Det er det sidste og væsentligste, som denne tekst vil sige os. Det er så at sige pointen i hele denne beretning. Når Gud har hjulpet os ud af nød, så venter han en tak derfor. "Blev ikke 10 rensende? Hvor er de 9?" Med disse smerteligt forundrede ord giver Jesus udtryk for denne forventning.

Jamen, var da ikke også de ni, som ikke vendte tilbage for at takke, på deres vis taknemlige? Jo, utvivlsomt. De har sikkert i høj grad skønnet på, hvad Jesus gjorde for dem. Jublende glade har de skyndt sig hjem for at

FORSIDEN

Sct. Michael

Skitse efter en ca. 5 m. høj fresko i nordre korsarm i domkirken i Le Puy, Frankrig.

fortælle slægt og venner om deres lykke. Og det har ikke kunnet fejle, at de også har prist Jesus, deres helbreder, over for de mennesker, som de har delt deres glæde med.

Men der er dog meget stor forskel på deres taknemlighed og så samaritansens, en forskel, som bunder i, at de 9 kan nøjes med Jesu velgerning, medens den tiende ikke kan nøjes med mindre end Ham selv. Derfor kan de ni nøjes med at være taknemlige – på afstand! – men den tiende må helt hen til Jesus, både for at takke ham, og for at blive hos ham som hans discipel. Han fornemmede, at han trængte til andet og mere end helbredelse for sit syge legeme. Og det, Jesus gjorde imod ham, da han med sit ord helbredte ham for hans spedalskhed, dét gav ham mod til at tro, at Jesus både kunne og ville gøre noget endnu større for ham.

Og i denne tro blev han ikke til skamme. Til ham alene lyder ordene: "Stå op, drag bort; din tro har frelst dig!" Han fik ikke blot gaverne. Han fik også giveren, Kristus. Derfor siges det om ham, at hans tro har frelst ham.

Også vi må huske at vende tilbage til Kristus og takke og prise ham for al hjælp i nød, – hvis vi da vil have del i giveren og ikke nøjes med hans gaver.

Men hvordan kan vi – under vore dages forhold – vende tilbage til Kristus? Hvor er hans adresse? Hvor skal vi bringe vor tak? I kirken, for den er Kristi synlige legeme og eksistensform siden hans himmelfart og pinse. Vi ligner kun alt for meget de ni, der sådan i tåget almindelighed var taknemlige imod Kristus, – hvis vi ikke forstår, at dét at vende tilbage til Kristus og takke ham i dag vil sige: at vende tilbage til ham dér, hvor han har peget på, at han synligt vil være at finde: i sin kirke, i ordet og sakramenterne. Amen.

ASBJØRN FOG

A F PASTOR B. RIISGAARD, ÅLBORG

DET SMERTEDE mig dybt ved min hjemkomst fra ferien som noget af det første i avisen at se, at Asbjørn Fog pludseligt var gået bort. Vi vidste, at hans helbred ikke var det allerbedste; vi havde lagt mærke til, at han var svækket. Men vi var også vidende om, at han havde påtaget sig at være bistandspræst, og så sent som søndagen før sin død virkede han som sådan. Ikke underligt, at hans bortgang kom bag på hans kære og os, hans venner.

Det er mange år siden, under krigen, at jeg første gang traf og hørte Asbjørn Fog. Hans emne var Ydre Mission udfra den gerning, han stod i derne i Nigeria. Jeg vil ikke sige, at han talte blændende, men han gjorde det brændende og så det blev levende. Han var jo selv et levende menneske og en brændende kristen. Havde man mødt ham, var han ikke til at glemme.

Siden måtte jeg beundre ham, at han efter så mange års missionærgering tog sin teologiske embedseksamen, skønt han sagtens kunde være blevet præst i embede den foruden. Også det siger så meget om Asbjørn Fog; fusk var eller ønskede han ikke at være; det var ham ikke nok med orden i teologien – der skulde også være hold på den. Og så var der ingen vej uden om et virkeligt teologisk studium med eksamen. Han blev, husker jeg

ret, den første teologiske kandidat fra Århus og med en særdeles god eksamen. I tider som vore, hvor fristelsen er stor til at springe over, hvor gærdet er lavest, må han stå som et lysende og krævende forbillede.

Mange år derefter skulde jeg få den glæde at møde ham i den højkirkelige bevægelse og sammen med andre i ham at finde en god ven og trofast broder. Vi ved, at det højkirkelige syn bragte ham både fornyelse og skaffede ham vanskeligheder, men ingen kan være i tvivl om, at det på en særlig måde var med til at fuldende hans præstetjeneste og fylde ham med glæde.

Og ganske særligt vil vi huske ham som en strålende vært ved vore første kirkedage i Risskov og de månedlige kirketævner med efterfølgende arbejdskonvent gennem adskillige år. Vi nordjyder, som nød godt af hans og hans hustrus glade og åbne gæstfrihed, vil altid mindes de dage og år som en rig tid.

Vi vil ære hans minde ved at lade mindet om ham leve i vore hjerter.

KOMMENTAR LOGOS-TERAPI FOR KIRKEN

AF PASTOR B. RIISGAARD, ÅLBORG

DEN ØSTRIGSKE psykiater Viktor E. Frankl er for tiden næsten på mode i Danmark. Udmærket at man endelig har opdaget ham og fået ham udgivet på dansk. Men også skændigt, at det først sker 20 år efter, at Frankl begyndte at udgive sine skelsættende og banebrydende arbejder. Mon ikke vi skal tale lidt stille om os selv som et fremskridtsfolk?

Når alt kommer til alt, er det nok mere overensstemmende med sandheden at tale om os som et eksistentielt frustreret folk. Efter Frankl er eksistentiel frustration en ikke ualmindelig neurose i tiden. Eksistentiel frustration vil sige at leve sin tilværelse som i et tomrum; der er ikke mål og mening at finde for en. Sådan er vort folk begyndt at leve uden Gud og uden håb – derfor enten demoniseret eller frustreret.

Som folkekirke deler vor kirke vilkår med folket. Er det frustreret, er det ikke mærkeligt, om kirken også er det – og den er det virkelig i uhyggelig grad. Den er kommet i klemme i modernismens mangfoldighed, som tilbyder sig og fremfører sig forførerisk blændende. Den er udsat for en vældig kritik fra snart sagt alle sider, alderstegen og forbenet som den er. Ikke underligt, at den har svært ved at finde sine ben, men værst dog, at den tillige er ved at tabe hovedet og miste mælet, samtidig med, at den tydeligt nok har hjertebesvær.

Frankl anviser over for denne generationsneurose, som den eksistentielle frustration er, den af ham udarbejdede logoterapi – en behandlingsmetode, der skal finde frem til en tilværelsesmening eller snarere finde ind til den mening, som tilværelsen dybest rummer. Viljen til mening er et dybt menneskeligt behov. Er der mening og håb, kan mennesket ånde og arbejde.

Mange vil også, når det gælder vor så frustrerede kirke, forsøge sig med en slags logoterapi. Kirken vil genvinde (-finde) sin mening, når den bliver skilt fra staten. Kirken vil få sin livskraft tilbage, når præsterne omskoles og lærer at tale tidens sprog; når menigheden får rytmik med i sin liturgi; når afteologiseringen gennemføres totalt; når feminismen sejrer

og fejrer det mandlige embede ud; når de hellige er udryddet, Gud død og mennesket omsider alt.

Intet af den slags er nyt; kun udtryk og former varieres lidt i forhold til tidligere. Kirkehistorien rummer et utal af forslag til forbedring af kirken, forandring af gudstjenesten og fornyelse af livet. Men alle sådanne "logoterapeutiske" forslag har hjulpet lidt eller intet. Fulgte man dem op, blev resultatet ofte et underligt smagløst og saftløst foretagende – evangelisk-kristelig uden at være hverken det ene eller det andet.

Nu mener jeg ikke, at kirken ikke skal lytte til en mand som Frankl – det skal den i høj grad – eller at den ikke kan lære noget af logoterapien for sit arbejde. Måske er det mest givende den forståelse, at sagen ikke drejer sig om, hvad vi venter os, men at der ventes på os. Tænk, om det mere gik op for os som kirke, at der ventes på os – at vi skal komme med et befriende evangelium i menneskers tomhed, spørgen, søgen, tvivl og roderi.

Men den terapi, som den sygeligt frustrerede folkekirke trænger til, er dog ikke logoterapi, hvor nyttig den end kan være i sjælesorg, men i eksistentiel og bibelsk forstand: LOGOS-terapi. Ordet (logos), Kristus selv i det bibelske vidnesbyrd og kirkens gudstjeneste, er den eneste terapi til fornyelse af kirkens og kristnes tro. "Det gælder om et guddomsord / når, som i himlen, så på jord / et Guds-hus skal opbygges" (Grundtvig).

Vi er i svære tider med den omsiggribende demonisering og frustrering af folket og mennesker. Vi oplever, hvordan gamle værdier udhules i frihedens navn, og vi er vidner til en både åbenlys og snigende opløsning via oplysning af alt kristeligt langt ind i kirken. Vi vil komme ud i skjult og åben kamp om menighed og embede, om skolen m.h.t. kristendomsundervisning og sexlære. Der ventes på os i denne kamp. Ja, denne kamp i al dens rå udfordring gemmer måske på den mening, vi som kristen kirke i dag vil finde – om vi da ellers tager kampen op. Men vi kommer ikke kampen igennem uden bibelsk og gudstjenstlig LOGOS-terapi.

Vi skal hverken klynke eller klage over vore vilkår, men bære dem tålmodigt og frimodigt. Vi skal heller ikke krænkede kræve: Vi må vel også have lov til at være i kirken. Nej, så få vi end er, så sære vi måske beskyldes for at være, vi skal blot være der i kirken som kirke – som nogle, der er under Ordet og går med Ordet.

Kirkens redning og kristnes frelse er: LOGOS-terapi.

HELBREDELSENS NÅDEGAVE

AF PASTOR JOHS. FIBIGER, TIRSTED

EN UDTALELSE af Professor Søe i Kristeligt Dagblad i en Boganmeldelse for en Snøs År siden har jeg aldrig kunnet glemme: "Spørgsmålet om Helbredelsens Nåde-gave kan ikke bringes på en klar logisk Formel, men eet er klart, at den kristne Menighed ikke får Fred for det, så længe den forkynnder Jesu mange Undergørelser til Frelse for Lamme, Spedalske, Blinde, Døvtumme, Besatte o.s.v."

Om Professor Søe i Dag vil vedkende sig denne Udtalelse ved jeg ikke, men jeg er overbevist om, at Spørgsmålet om Helbredelse i Jesu Navn, om Udfrielse af Syge og Lidende gennem Håndspåleggelse, Salvning og Forbøn, som det blev pålagt de første Disciple at praktisere det, Gang på Gang

vil dukke op i vor Tid og afføde det pinlige Spørgsmål: Hvorfor har vi ikke Nåde-gaven? Hvorfor kan vi ikke hjælpe de ulykkelige Syge, der søger Kirken for at finde Lægedom i Jesu Navn – både for deres fysiske og sjælelige Lidelser.

Da Jesus var iblandt os i et Menneskelegeme, var det tydeligt, at Helbredelsens Nåde i overflødig Mål var at finde for alle dem, der søgte Ham i Ydmyghed, i Tro og Bøn. Jesus lagde Vægt på, at Hans Messiasværdighed åbenbart fremgik deraf, at Han fik blinde til at se, lamme til at gå, – spe-dalske blev helbredte og døde opstod til Livet. Det var jo de Kendsgerninger, Han henviste til, da den tvivlende Døber spurgte: Er Du den, som kommer – ? Men efter Herrens Himmelfart kunde alle de mange elendige ikke mere komme i legemlig Kontakt med den guddommelige Frelser. Var den Kilde til Lægedom, som hidtil havde stået åben for dem, nu for bestandigt lukket? – Nej, Jesus havde i Tide uddannet sine Disciple til at øve de samme Gerninger, som Han selv havde øvet, og Han havde udsendt dem til at repræsentere sig og fortsætte og fuldkomme Hans Gerninger i den Menneskehed, som var Kristi Hjord, og som Han inderligt ynkedes over, både når det gjaldt deres Legemers og deres Sjæles Udfrielse af Djævelens Plager. – At Helbredelsens Nåde-gave blev regnet som en normal Funktion i Menighedslivet, ser vi helt klart 2 Steder i Ny Testamente, nemlig for det første: 1. Corinther 12, hvor Apostelen taler om Kirken som Kristi Legeme, hvor Han har sat nogle til Apostle, Profeter, Lærere, mens andre er sat til at gøre Undergerninger og helbrede Syge. – Dette svarer nøje til Herrens Befaling til Apostlene om, at de skal gå ud for at prædike og helbrede.

For det andet har vi det meget vigtige Sted i Jakob 5, der viser Menigheden, hvordan man skal forholde sig i Sygdomstilfælde. Er det et Medlem af Menigheden, som tilhører Kristus og tror på Ham, da skal den pågældende hidkalde Menighedens Ældste, d. v. s. Lederne. De skal sætte sig ved hans Sygeleje og give Patienten Lejlighed til at skrifte og modtage Absolution og derefter modtage Lægedommens Sakramente. Salvningen under troende Forbøn (i Tro på, at al ødelæggende Sygdom er et Djævelens Angreb, og at Kristus er kommet for at sætte sine Får i Frihed og give dem Liv i Overflod). – Og Troens Forbøn skal frelse den Syge – d. v. s. helbrede ham eller hende.

Hvordan er det da gået til, at den kristne Kirkes Omsorg for de legemligt syge er næsten totalt forsvundet? – Siden Middelalderen har man kendt til at opbevare de Syge på Hospitaler, hvor man har plejet dem, givet dem Føde og Klæder og iøvrigt ladet Sygdommen udvikle sig, bortset fra de mere eller mindre effektive Medikamenter man har søgt at kurere deres Lidelser med. Samtidigt har man ofte ladet dem få Adgang til Guds Ords og Sakramentets Trøst (jfr. Åbningen i Koret, hvor de arme "spitalske" kunde se Præsten ved Gudstjenesten og få rakt den hellige Hostie). Men hverken i Middelalderen eller på vore Dages moderne Sygehuse har man regnet med den guddommelige Helbredelse, som Kristi Kirke var sat til at række de lidende. Det Ord, som Kirken talte til de Syge – både i Prædiken og Salmesang – var næsten altid et Ord om at bære deres Tilskikkelser med Tålmodighed og fromt berede sig på den Død, som Sygdommen før eller siden vilde føre med sig.

For en halv Snes År siden oplevede jeg under en alvorlig Sygdom, hvor-

dan man på et "Refugium" i England indbød legemligt og sjæleligt Syge til Helbredelsesgudstjenester, hvor en benådet Kvinde bistået af troende Læger, Sygeplejersker og Præster og tjenende Lægfolk, der ønskede at være med hver på sin Måde, vilde hjælpe ulykkelige, bange og forpinte til at se hen til den helbredende Kristus og røre ved hans Kappeflig i Tro. – Både under Opholdet på Hjemmet og under Deltagelsen i Gudstjenesten var man ligesom båret og løftet af Forbøn og Kærlighed. – Også jeg søgte Lægedom og Kraft til min Gerning. Da jeg sammen med mange andre knælede ned ved Alterskranken og modtog den benådede Kvindes Håndspålæggelse (bistået af den anglikanske Præst, som ledede Gudstjenesten) fik jeg en stor Fred i mit Sind og kunde rejse hjem med Vished om, at den store Læge havde taget min Sag i sin Hånd. – Jeg blev ikke øjeblikkeligt helbredt, men under Indflydelse af de Bønner, der stadig steg op for mig derovre, bedredes min Tilstand således at jeg kunde optage min Gerning i fuld Udstrækning – endda overtage et langt mere krævende Embede, hvor jeg fik Lejlighed at forkynde Budskabet om den helbredende Kristus og at indbyde min Menighed til regelmæssigt at være med i Forbønnens Tjeneste for alle Syge, som trængte dertil, og som søgte Herrens Nåde og Hjælp.

Nu 9 År efter blev jeg ramt af et pludseligt Sygdomsanfald, en Lammelse, hvor det var Liv og Død om at gøre. Men forunderligt har jeg også i denne Omgang under mit månedlange Sygehusophold oplevet, at trods Lægers og Sygeplejerskers omhyggelige Pleje – var det først og fremmest Vissheden om trofaste Venners Forbøn og Tilsagnet om, at min Frelser hører Bøn og udrækker sin almægtige Hånd for sin svage og bange Ven, det var dette, der hjalp mig og bar mig oppe. Den Patient med hårdnakket Gulsot, som jeg lå på Stue sammen med, led under svære Depressioner. Han var bange og bekymret, når Natten kom. Hans Byrde blev også min Byrde, jeg måtte tale til ham om min Frelser, som tog vore Synder og Sygdomme, vi har fået Lægedom ved Hans Sår, og vi måtte begge kaste vore Sorger på Ham og stole på, at Han har Omsorg for os. – Når jeg tænkte på min egen Fremtid, når jeg blev rask ved Herrens Nåde, da lød det hele Tiden til mig: Når Gud rejser dig op fra dit Sygeleje og fører dig ud, så er det ikke for at du skal nyde Livet for dig selv, men for at Mennesker i dine Omgivelser skal se og høre, at Jesus Kristus er til evig Tid den samme, som Satans Vælde gør til Skamme.

Når vi går på Sygebesøg, skal det da ikke være rustet med den lidet trøsterige Teologi, at "hvem Herren elsker, den tugter Han" underforstået med Sygdomme, Invaliditet, Smerter og tidlig Død, og at den rigtige kristelige Holdning under sådanne Angreb er at resignere, ja måske endog at tage imod det med Tak og tvinge sig til at tro, at der kommer noget godt og velsignet ud af al den Pine, Afmagt, Søvnløshed, Uvisshed og Bekymring, som Sygdom fører med sig.

Selvfølgelig må vi med Glæde og Tak tage imod den Hjælp, som Lægekunsten kan yde os. – Men lykkes det ikke, vil mange sige: Så er det altså Guds Vilje, at jeg skal være syg, – og jeg må for mit eget og mine kæres Vedkommende lære at bede denne Bøn: "Ske Din Vilje!" Jeg må altså give Legemet hen til Forkrænkelsen og tænke på, at det dog er Sjælens Frelse det frem for alt kommer an på.

Det bedste du kan læse selv og give de Patienter, der gør Oprør imod den håbløse Resignation, er de 4 Evangelier, for her hører vi om

Menneskesønnen, der altid havde Medlidenhed med de Syge og Lidende, som kom til Ham eller blev båret til Ham, eller som deres Kære gik i Forbøn hos Ham. — Når de bad i Tillid til Hans Guddomsmagt og Hans Barmhjertighed, da slog det aldrig fejl, at Jesus talte det helbredende Ord eller udrakte sin lægende Hånd, som fik den onde Ånd til at slippe sit Greb og fik Sundheden til at vende tilbage til det svage Legeme, og Livet til at sejre.

"Din Tro har frelst dig", sagde Herren. — Selvfølgelig var det Jesus, der helbredte de Lidende, men Han formåede ikke at helbrede alle i Flæng, men kun dem, der lukkede sig op for Ham og regnede med Hans Kraft og Hans Kærlighed.

Vor Verden myldrer med syge og forpinte trods al Lægekunstens Hjælp. Er der ikke Håb for alle dem der hører, at de må lære "at leve med deres Sygdom" og tage det med Tålmodighed?

Jø, Jesus havde inden sin Bortgang sørget for, at Hans styrkende Nåde og Hans livgivende Kraft blev overdraget til Hans Disciple, så de i Hans Navn og på Hans Vegne kunde drive alle Slags Sygdomme ud, på samme Måde, som de kan løse Mennesker fra deres Synder. — Hvor begge Dele blev modtaget i Tro, skulde de blive helbredt fra deres Lidelser og fritaget fra deres Skyld. Hvad Guds Tilgivelse angår, regner vi fuldt og fast med, at den står ved Magt. — Men den anden Halvdel af det, som Herren har overdraget sin Kirke, ligger det mere tungt med.

Hvad er Grunden? Mon ikke den, at Guds Nåde kan vi "sagtens" sige er givet Mennesker, for ingen kan se, om det sker; men Helbredelse tør vi ikke tilsige nogen, for sæt nu Sygdommen bliver ved at være der, og vi risikerede at skulle til at spørge: "Hvorfor kunde vi ikke uddrive den onde Ånd?" — Altså Vantro! — Ja, Vantro hos dem, der søger Helbredelse, og Vantro hos Jesu Tjenere, der skulde forkynde Lægedom for dem, der er plaget af Djævelen, og bede dem raske i Jesu Navn.

Lad os i Alvor og i Bodfærdighed høre, hvad Herren har at sige til os om det, vi har svigtet og forsømt i vor Fejghed og Mangel på Tro. — Lad os høre Ham sige til os i denne Slægt, som trænger til at føle og se Guds Geringer ske: Gå ud, mine Disciple. Forkynd Mit Rige, løs Skyldneren fra sin Synd, og helbred de Syge, idet I uddriver de onde Ånder, som plager dem til Legeme og Sjæl. — Vi trænger til at bede om Tilgivelse for vor Vantro og bede om at blive iført Guds Ånd, så vi frimodigt i Herrens Navn vover at lægge vore Hænder på de bange og lidende, der søger Frelseren, — og forventer at se, at Han virkelig er i Går og i Dag den samme, ja, til evig Tid.

INDTRYK FRA EN REJSE I ØST TYSKLAND 1971

AF PASTOR POUL ULSDAL, HEMMET

IÅR FALDT det i min lod at få indbydelse til at deltage i Nordisk-tysk Kirkekonvents konference i Øst-Tyskland i dagene 10.-14. maj med et derefter følgende weekendophold i en tysk menighed.

Måske bør det oplyses, at dette "Kirkekonvent" for både lægfolk og præ-

ster stammer fra de aller første efterkrigsår, idet det begyndte som en ren økonomisk hjælp til det slagne Tyskland. Deraf udsprang kaldet til, at man netop fra kirkens side her i nord burde være de første til også at gå i personlig kontakt med kristne brødre — række dem hånden trods Tysklands adfærd under krigen. Deraf udsprang hel- eller halvårslige konventer på skift i et af de nordiske lande og i Øst-Tyskland. I alle disse år har dette konvent betydet en åbning (for mange den eneste åbning) fra et af politiske grunde lukket land til den vestlige verden. Øst-tyskere har endnu næsten ingen mulighed for at få udrejsetilladelse undtagen til de østlige lande — endda ikke alle! Det føltes som en hel drøm for dem, da vi kunne fortælle, at man ikke engang behøvede et pas for rejse mellem de nordiske lande. Konventet betyder et enestående åndehul både i kristelig og menneskelig betydning.

Da jeg blev bedt om at skrive om indtryk fra denne rejse, kom jeg i tanker om, at pastor Per Dolmer vist engang havde skrevet i Re-formatio om indtryk fra deltagelse i det samme konvent i det samme land. Jeg fandt artiklen i nr. 6, 1963. Det var forbavsende at sammenligne, hvad vi havde fået ud af en sådan rejse med 8 års mellemrum.

For dette værdifulde konvents skyld, ja for øst-tyskernes skyld skal der her fortælles så lidt som muligt om de politiske forhold. Der er på en række punkter sket vigtige fremskridt. De sværtbevæbnede soldater, der dengang kunne ses på havnen i Warnemünde, var forsvundet. De fleste tyskere, vi var sammen med, virkede politisk temlig meget afslappede; de var meget frie i deres udtalelser om forholdene, syntes ikke at være bange for spioner. Man syntes at have accepteret situationen; man mærkede ingen knyttede hænder imod styret, ofte et ironisk smil, undertiden apati. — Der er vist især i de senere år sket store økonomiske fremskridt i landet, megen industrialisering. En turist ser i lidt større byer et ret stort boligbyggeri. Men ellers er billedet på disse områder under et så kort og begrænset besøg ikke meget ændret siden 1963: dårlige veje med ringe trafik, dårligt vedligeholdte huse, forretninger, der minder om vore under krigen....

Men så kirkens kår? Her er der på en måde heller ikke meget at tilføje til Dolmers artikel. Ved den socialistiske magtovertagelse blev kirken som bekendt skilt fra staten; en folkekirke, der i udstrakt grad lignede den danske, forsvandt ved et pennestrøg, og i løbet af forbavsende kort tid blev den ca. 90% tilslutning til måske det halve — mere på landet og meget mindre i byerne. Særligt på grund af de tvungne socialistiske ceremonier ved navngivelse, konfirmationsalder og ægtevielse gik det i forfærdende grad tilbage med folkets deltagelse i kirkens hellige handlinger på disse tidspunkter af livet. Det nye Øst-Tysklands korte kirkehistorie står som et advarende memento til al dansk folkekirkelig optimisme, fordi forholdene dernede i særlig grad lignede de danske med en ganske overvejende protestantisk befolkning. Vi kan være aldeles visse på, at en adskillelse mellem stat og kirke i vort land plus en smule politisk tryk ville bevirke helt den samme nedgang fra en 95% tilslutning og ned til de fra 10-60% i Øst-Tyskland.

Det er måske det, der er det mest rystende indtryk for den, der første gang er med til et sådant konvent, at man efter knap to timers sejlads fra Danmark føler, at man er i en hel anden verden, selv om alt i naturen virker så dansk med den herligste nattergalesang. Kald det blot en overdrivel-

se; men jeg vil alligevel sammenligne med kirkelivet i England før og efter Henrik d. 8. – eller i Rom før og efter kejser Konstantin, blot med omvendt fortegn!

Mit billede af denne kirkes forhold er langt mørkere end Dolmers for 8 år siden, selv om de ydre forhold sikkert er blevet meget forbedrede. Den tvungne socialistiske "konfirmation" øver ofte et voldsomt tryk på overbevist kristne hjem. De første mange år betød deltagelse i denne ceremoni, at man var udelukket fra den kirkelige konfirmation. I dag har man de fleste steder lempet fra kirkens side; undertiden kræver man et ekstra års konfirmationsforberedelse (det tredje!), hvis nogle socialistisk "konfirmerede" ønsker kirkens konfirmation, undertiden er man meget mere lemfældige. Men kan præsterne og de mest nidkære kirkefolk tillade en sådan lemfældighed med hensyn til deres egne børn? Det sker vist meget sjældent, hvilket betyder, at disse børn ikke kan komme i gymnasiet. Jeg stillede det spørgsmål dernede: "Hvordan tør forældre tvinge deres børn ind i et sådant regulært martyrium?" En præst, der havde mange børn, fortalte mig, at børnene modnedes kristeligt set ved i så ung en alder at skulle stilles overfor en sådan afgørelse. Han benægtede det, da jeg spurgte, om da ikke mange præstebørn reagerer negativt overfor et sådant krav fra forældrene. – Et andet sted hørte jeg dog en præstekone komme med en lille bemærkning, medens børnene hørte på det: "Vor far er noget streng på det punkt!" – Jeg spurgte også en præst, om ikke disse statslige ceremonier efterhånden var blevet så slidte og vanemæssige, så man ikke behøvede at skænke dem mange tanker – som f. eks. når tyskerne før i tiden gav et lille dask med hånden, der skulle betyde Heil Hitler, eller når danske rejser sig for kongesangen. Han svarede, at sådan var det da for det brede folk; man grinede ofte ad det; men for alvorlige kristne måtte det være anderledes, for der var virkelig tale om "med sjæl og legeme" at sværge lydighed mod den kommunistiske stat.

De økonomiske forhold for kirken er stadig lige svære; de frivillige bidrag kommer vist ikke bedre ind end før, snarere tværtimod. Mange af de store bykirker bliver aldrig bygget op igen; de er opgivet, "for der er jo ingen menighed til dem", som en meget tiltalende præst udtrykte det. De mest værdifulde kirkebygninger får dog tilskud fra staten. Landsbykirkerne kan være frygteligt forfaldne, og opgaven at få dem forbedrede forekommer håbløs, da hver øre skal samles ind. Mange kirker bruges ikke om vinteren, da man ikke har penge til at betale opvarmningen. Præstegårdene er fattige, ofte beboet af flere familier; ingen kender til centralvarme; oliefyr er for dem kun en drøm. Lønningerne er meget små; jeg fik det til 12-1300 kr. månedligt i danske penge, men skatterne er også små. På mange måder får præsterne hjælp fra vesten; alle pensioner kommer derfra – ligeledes midlerne til de utroligt tarvelige biler, de ofte ikke kan undvære. Da menighederne er små og fattige, har man indtryk af, at det koster uhyre kræfter at få det kirkelige apparat til at løbe rundt. Med et smil kunne en sige, at selv disse kår endnu ikke havde fået bugt med den typisk tyske trang til over-organisering.

På denne baggrund virker kirkens forskellige initiativer simpelthen heroiske. Jeg besøgte en ældre præst, hvis pastorat var en udstrakt bade-kyst med kun een kirke, smuk og forfalden. Han havde præsteret den bedrift at rejse to kapeller, især beregnet til badegæsterne – den ene ved hjælp af en

barak, den anden med en gammel lade som kærne. Jeg så den ene af dem; den var virkelig smuk, præget af præstens forstand på kunst og evner til at skære i træ og smede med jern. Hver af kapellerne indeholdt også et par værelser, hvor by-præster kunne holde en slags billig ferie med deres familie samtidig med, at de holdt gudstjenester for turisterne.

Men hermed er jeg inde på den egentlige grund til mit temlig pessimistiske syn: Den ældre præst sukkede nemlig over den undertiden ret modernistiske forkyndelse, som de unge præster bragte i de kapeller, som han med så store ofre havde rejst! Det åndelige liv er meget svagt de fleste steder. Mit indtryk er – modsat Dolmers – at denne adskillelse fra staten ikke har betydet nogen åndelig fornyelse. Dette indtryk fik jeg ikke mindst gennem selve konferencen, hvis hovedemne var: Embede – tjeneste og nådegaver (charisma).

Først dog lige et par små fra mit synspunkt opmuntrende ting: Ved en altergangsgudstjeneste oplevede vi den smukke og gode tyske liturgi i funktion; den virkede ægte og selvfølgelig for forsamlingen. Vi fik også en god nadverprædiken af områdets biskop, Krummacher. – Den daglige morgenandagt ikke har betydet nogen åndelig fornyelse. Dette indtryk fik jeg ikke mindst gennem selve konferencen, hvis hovedemne var: Embede – tjeneste og nådegaver (charisma).

I selve behandlingen af konferencens tema var det typisk, at næsten ingen af de tyske deltagere røbede nogen forståelse for det særlige embedes betydning. Porno og narkotika var man glade for at være helt fri for i det land, men theologisk ugræs syntes dog at være føjet over hegnet; den form for forurening finder ind alle steder! Det er selvfølgelig meget begrænset viden, man kan få på så kort tid; men netop dette konference-æmne skulle man kunne vente, ville røbe, om der var en voksende forståelse for, hvad ord som kirke, embede, sakramente virkelig betyder. Jeg mærkede intet til, at bruddet mellem stat og kirke havde skabt en ny besindelse på, hvad der er kernen i disse ting. Det blev f. eks. ikke hilst med latter, da en kom med følgende forslag: "Når man undertiden har oplevet, at menigheds-sangen blev stærkere, hvis orglet en dag var ude af funktion, kunne det så ikke også tænkes, at menighedens tjeneste blev bedre, når der slet intet præsteembede var?" Den theologiske problematik var trods alt meget lig den, vi kender i vesten, om end i behersket grad.

Meget ejendommeligt var det at opdage, at man i denne kirke midt igennem Weimarperiode-nazistyre og nu 25 år gammelt kommuniststyre stadig slæbte videre på en tung arv af, hvad vi ville kalde et "preussisk" embedsmands-begreb. Dette spøgelse af "Hr. pastors" myndighed syntes de stadig at slås med. Til tider var det helt ulideligt for nogle af os danske at høre deres diskussioner om, hvem der skulle "lede" i kirken – "ansætte" medarbejdere i søndagsskole og ungdomsarbejde, dirigere bibeltimer o.s.v. Den svenske højkirkelige provst dr. Eckström fra Landskrona var gang på gang ordfører også på mine vegne for et ægte embedssyn, hvor begrebet "leder" i denne i virkeligheden sækulare forstand slet ikke eksisterede.

Jeg måtte med skam bekende, at jeg nu har været præst i mere end 30 år og har endnu aldrig haft noget at "lede" – undtagen min tjeneste i kirken; men den diskuterende man næsten ikke. I den højkirkelige debat herhjemme har vi undertiden mødt noget lignende, idet det var ordet "embedsmand", folk hørte, når vi brugte ordet "embede". Dernede var dette blot langt stærkere. Dette forvanskede embedssyn skal nok gå til grunde, inden det bibelske embedssyn viser sig i sin rigdom; når det sker, så er der ikke plads til kompetancestrid i forhold til de andre begreber i dette stævnes tema: tjeneste og nådegaver.

Jeg mener at vide, at kristne vækkelsesbevægelser, der har skabt et aktivt lægfolk, er det temlig småt med i den del af Tyskland. Jeg mindes ikke et eneste ægte pietistisk – eller højkirkeligt – indlæg i samtalerne, selv om mange herhjemme ville kalde den "aktivisme", der prægede samtalerne, for pietisme. Nøden dernede syntes hele tiden at være den manglende aktivitet og ansvarlighed i menighederne; alt syntes stadig at afhænge af præstens indsats. "Vi er blevet en frikirke; men vi har desværre ikke fået amerikanske tilstande", sagde en præst til mig. Han tænkte på den stærke amerikanske ansvarlighed for menigheden og den store kirkegang. Det blev ikke sådan, at når der kun er 50% af sognet, der er medlemmer af kirken og betaler til den, så er denne rest der med blevet en aktiv, levende, kirkesøgende menighed!

Det er ejendommeligt for mig at læse, at Per Dolmers udtrykkelige konklusion efter sin deltagelse i en tilsvarende konference for 8 år siden var, at "en adskillelse mellem kirke og stat er værd at arbejde for". Ja, han spurgte ligefrem den højkirkelige bevægelse, om den radikalt ville gå i breschen for en sådan adskillelse! I en årrække gik mine tanker klart i samme retning; men i de senere år har jeg tvivlet mere og mere på dette standpunkt – netop fordi jeg er højkirkelig. Vi mennesker fristes vel altid til at se det, vi vil se; denne indrømmelse vil jeg gerne give, når jeg siger, at min uge i Øst-Tyskland blev en meget stærk styrkelse af mine tvivl på nytten af en adskillelse. Den svenske dr. Gunnar Rosendal udtrykte i sit strålende foredrag på et præstekonvent i Virring i maj netop det standpunkt, jeg er nået til de senere år, og som denne rejse bekræftede. Han udtrykte det noget i denne retning: "Hvad ville der ske, hvis kirke og stat blev adskilt (i Sverrig) nu?" Og hans svar var: "Ingenting!" Netop sådan står det også for mig: menighederne ville ikke være en smule anderledes – der ville være de samme præster – de samme kætterier eller fristelser til kætterier. Mennesker i dette land ville ikke straks blive anderledes, fordi folkettinget vedtog en adskillelseslov!

Jeg vil gerne tilstå, at jeg for år tilbage havde, hvad jeg i dag ville kalde en illusion om, at en sådan adskillelse ville betyde et vækkerråb ud til alle danske hjem: "Vil I være med eller ej?" Altså en slags kald til omvendelse eller afgørelse, der ville få alle de mange halv-troende og halv-kirkelige til nu virkelig at slutte op og der med blive aktive, kirkesøgende og ansvarlige kristne. Når man i mange år har været præst i et lille sogn og mener at kende hvert eneste menneskes stilling til kirken, har man netop kunnet fristes til at lege med den tanke: Hvem ville være med, hvis kirke og stat blev adskilt? Jeg har virkelig drømt om, at kirkegangen i rene tal blev større, ja meget større, selv om måske halvdelen af sognet valgte at være udenfor. Ligeledes forestillede jeg mig, at man i en sådan

kirke helt anderledes kunne samles om det egentlige i stedet for at spille tid med megen ørkesløs, folkekirkelig snak, ja at man nu langt bedre ville kunne bevares fra ødelæggende kætterier.

Men alt dette har jeg forlængst opgivet at tro på, og jeg mener, at jeg fik det bekræftet i Øst-Tyskland. Min hovedtese i dag er denne: En adskillelse alene bevirker ingen væsentlig ændring i den rigtige retning, skaber derimod en række af overvældende økonomiske og praktiske problemer. Ja, jeg vil sige det så udfordrende, at troen på en adskillelses velsignelse er en overtro på, at strukturernes ændring betyder så meget. Dette skal ikke forstås som et hip til Børge Riisgaards arbejde i den danske strukturkommission, for vi skal selvfølgelig bruge vores fornuft til at forbedre på strukturernes så godt, vi kan. Måske bør også selve strukturen: stat-kirke ændres, ja ændres helt, men kirkelig fornyelse skal vi ikke vente blot af den grund – ikke før måske i det meget lange løb.

Netop fordi jeg er højkirkelig, kan jeg ikke tro på disse ting, som mange af vore modstandere i folkekirken synes at gøre i dag. Troen på strukturændringernes betydning kan ofte være en flugt fra den indre fornyelse. Det er kirkens åndelige "struktur", der skal "re-formeres"; det er alle Kristi legemes egentlige funktioner, der rigtig skal igang, opfyldt af Helligånden. Det var måske nok det, som Dolmer dengang troede, var ved at ske i Øst-Tyskland; men det så jeg ikke tegn på. De kommer ikke igang, blot fordi en kirkes ydre struktur ændres – derved sker intet!

Vidnesbyrd derom var de ikke få spor af theologisk ugræs føjet over den ellers så lukkede grænse (man kan ikke engang sende bøger derned!). I virkeligheden bar kirken stadigt præg af "folkekirkelighed" i ordets dårlige betydning. Kirkens enhed og sammenhold stod for de ledende som det vigtigste middel til at overleve i den kommunistiske stat. For denne enheds skyld arbejdede man på samarbejde, nej vel snarere sammenslutning med de reformerte og unerede dele af den evangeliske kirke. Jeg opdagede ved nogle lejligheder, at man fra de ledendes side var uhyre bange for "Kirkelig Samling om Bibel og Bekendelse" og andre bekendelsesbevægelser i Vest-Tyskland; de ville nemlig skabe splittelse! Dette er jo en ganske tydelig "folkekirkelig" indstilling, nøjagtig som vi kender den i den danske stats-kirke. Også hos os ønsker det store flertal folke-kirkelig enhed og folke-kirkelig samling og er tilhænger af den billige form for økumenik, der går ud på, at "alle disse gamle læresætninger betyder ikke noget mere...." Men man er bange for højkirkelighed og kirkelig samling om Bibel og bekendelse, for her er det kirkens indre fornyelse, der er tale om.

Kirkens kår i Øst-Tyskland er meget svære; man kan beundre præsterne, at de kan holde ud, og undres over, at der stadig melder sig nye til tje-nesten, for det gør der. Gang på gang kan man føle sig helt skamfuld, når man tænker på sine egne økonomisk gode kår i den danske folkekirke. Men lad mig alligevel udtrykke det så spidst, at denne kirkes største nød ikke skyldes, at den blev skilt fra staten; men at den blev det uden at være forberedt på det! Det var jo en folkekirke som vores, der pludselig ved et magtbud blev skilt fra staten. Adskillelsen skal nok komme hos os en dag; det er der for mig ingen tvivl om. Men kun gennem en ægte kirkelig fornyelse og en ægte samling om Bibel og bekendelse er vi virkelig beredt til at møde den situation.

BIBELSYN 1.

AF PASTOR O. LUND PALLESEN, LYNGBY

BIBELSYNET er på evangelisk Grund et centralt theologisk Spørgsmål, fordi Reformationens Kirkeafdelinger henviser os til Skriften som til Guds Ord, som Kirkens øverste Autoritet. Derfor bliver man vel heller aldrig færdig med at stille og kæmpe med Problemet som et eksistentielt theologisk Spørgsmål. Skriften har under alle Omstændigheder fået noget af det numinøses Præg. Og Gud må man stadig påny finde sin Plads overfor.

Når der i vor Tid tales om Bibelsynet, er det vist endnu i særlig Grad Forholdet til Det gamle Testamente, man tænker på; fordi her føles Sagen særlig kritisk, ja, i en sådan Grad, at mange vægrer sig ved at prædike over gl.-testamentlige Tekster eller holde Bibellæsninger over dem.

Helhedssynet på Bibelen og Fortolkninger af Enkeltheder vil uvægerligt gribe ind i hinanden.

De følgende Betragtninger er tænkt ordnede på den Måde, at vi først tegner et kort Rids af Bibelsynets Historie i Kirken, hvoraf noget vil være velkendt. Men det er en nødvendig Baggrund for en nærmere Overvejelse af vor øjeblikkelige Problemstilling i Sagen.

Dernæst prøver vi at se på de Forsøg, man har gjort på at genfremstille et kristeligt og kirkeligt positivt Bibelsyn, efter at den historisk-kritiske Behandling af Bibelen har gjort en sådan Nyorientering nødvendig. Disse Forsøg falder for mig naturligt i 5 Grupper:

1. Den såkaldt kristologiske Exegese (med særligt Henblik på G. T.).
2. Feuderaltheologiens Bibelsyn, der i modificeret Form er søgt genoplivet herhjemme.
3. Det liturgiske Syn.
4. Diverse nyere Synspunkter på Kritikens Baggrund.
5. Ny-fundamentalismen.

Til sidst vil vi forsøge at trække nogle principielle Retningslinier op for, hvad man i hvert Fald må forlange af et kirkeligt Bibelsyn, og herunder også omtale de forskellige Fortolkningsprincipper, der kan komme i Anvendelse med større eller mindre Ret, såvel i det videnskabelige, theologiske Arbejde som i den praktiske Forkyndelse. Vi står jo i Virkeligheden i den Situation theologisk at skulle give Kirken sin hellige Skrift tilbage.

1. **Det historiske** (delvis på Grundlag af Luthardts Kompendium § 15).

Bibelen har jo i en vis Forstand et Syn på sig selv. Væsentlig i Form af det nytestamentlige Vidnesbyrd om Gamle Testamente – både med Hensyn til Omfang, guddommelig Oprindelse og kanonisk Autoritet. Med Hensyn til Ny Testamente bliver man nødt til at indrømme den historiske, kanondannende Proces en vis, uimodsigelig Betydning, begrundet i Pinsens Åndsmeddelelse. Det skal vi senere vende tilbage til; kun lige her bemærke, at Ny Testamente stadig selv indrømmer sin menneskelige Side, at det har en naturlig menneskelig, tidshistorisk Side – navnlig naturligvis i Brevene –, hvilke menneskelige Unøjagtigheder vi alle er bekendt med.

Med Kanondannelsens Afslutning i 2. Århundrede og dens Anerkendelse i 4. Århundrede går Begrebet om Inspiration, som Gammel Testamente havde

de det, også over på Ny Testamente. Inspirationsbegrebet er "Theopneustien" fra 2. Tim. 3, 16 "Hvert Skrift er indåndet af Gud og nyttigt til Belæring...." Hvorledes denne Inspiration er tænkt i Forhold til Forfatternes menneskelige Side, har gennem Tiderne fået forskellige Udformninger – lige fra Ekstasen til noget, der minder om det, vi i vore Dage forstår ved almindelig kunstnerisk Inspiration. Denne Inspiration blev udvidet til at omfatte hele Skriften, ja endog til de enkelte Ord, uden at man derved antastede de forskellige, bibelske Forfatteres Særpræg. Skriftens menneskelige Side blev jo især fastholdt og hævdet af den såkaldte antiokenske Skole. Men til en afsluttet dogmatisk Anskuelse af Skriften er man ikke nået i Oldkirken. Heller ikke Spørgsmålet om Skriftens kanoniske Autoritet i Forholdet til den øvrige, kristelige Tradition er løst. Over for Gnostikernes Tale om den hemmelige Tradition fremhæver Irenæus allerede Biskopperne som Garanter for apostolisk Lære og kommer således ind på et Fortolkningsprincip. En Tid lang strides man om, hvorvidt Skriften eller "Traditionen" skal have det afgørende Primat. Tertullian hævder Skriften som Troens Norm (De praescr. 19, 38), mens Augustin på sin altomfattende Måde har begge Synspunkter fremme.

Her undergår Traditionsbegrebet efterhånden en Forandring fra eentydig apostolisk til almindelig kristelig Tradition (svarende til den senere romersk-katholske "levende" Tradition). Hånd i Hånd med alt dette går en Udlægning i Enkeltheder efter forskellige Principper (historiske, bogstavelige, moralske, allegoriske m. m.).

Middelalderens Kirke

opstillede ingen Bestemmelser angående Inspirationen. Enkelte ytrede sig ret frit herom og tænkte sig hverken Profeter eller Apostle frie for Fejltagelser. Men Traditionen var dog stort set den afgørende Faktor, selv om også Skolastikerne i Teorien tillagde Skriften den fornemste Autoritet. Det var kun de reformivrige Retninger og Mænd (Valdesere, Wycliff, Huss og andre), der søgte tilbage til Skriften som den oprindelige og rene Kilde. Nogen egentlig Identifikation af Skriften og Guds Ord i prægnant Forstand har der næppe været. Betegnende siger en Bibelforsker som Faber Stapulensis (1450-1536), at der til den guddommelige Lov ikke hører nogen menneskelig Tradition, "ikke at vide noget ud over Evangeliet er at vide alt". Først da man blev så klar over den skrigende Modsætning mellem Kirkelære og Skrift og Traditionens Utilstrækkelighed i Frelsesspørgsmålet, at Reformatorerne tillagde Skriften ubetinget og alene afgørende Autoritet, blev den romersk-katholske Kirke tvunget til at gøre op med sig selv i Dogmet om Ligestilling af Skrift og Tradition på Tridentinerkoncilet. Traditionens Nødvendighed blev her begrundet med Skriftens Ufuldstændighed og Utydelighed. Ja, Skriften får først sin Autoritet ved den kirkelige Tradition, da man først derigennem får Besked om, hvilke Skrifter, der er af kanonisk Oprindelse. For at styrke sig mod de protestantiske Angreb sondrede man iøvrigt mellem guddommelig, apostolisk og kirkelig Tradition. Ifølge en tvivlsom Overlevering regnede Koncilet Apokryferne med til Kanon i Gamle Testamente. Og versio vulgata erklæredes for autentisk Tekst.

De protestantiske Kirker

er vel i Teorien på Linje med den gamle Kirke; men i Praksis i Modsætning til den. Skriften alene er den eneste normative Autoritet over for Lære og Liv i Kirken. Den er det autentiske og uforsfalskede Guds Ord, som

det fremgår tydeligt af de evangeliske Bekendelsesskrifter fra 1500-tallet. For at bevare historisk Kontinuitet bibeholdt man Tradition, der kunde for- enes med Skriften med strengere Kritik i de reformerte end i de lutherske Kirker. Skriftens Inspiration blev selvsagt forudsat uden nærmere teore- tisk Udredning. Luther selv forenede en stærk Betoning af Skriften som Guds Ord med et åbent Syn for dens menneskelige Tilblivelse. Deraf frem- kommer en betydningsfuld Sondring mellem det væsentlige og det tidsbe- stemte og perifere. Princippet "ob sie Christum treiben oder nicht" er jo en underlig Blanding af en Forståelse af Skriftens centrale Vidnesbyrd og noget strengt subjectivt. Et Vurderingsprincip, der i Virkeligheden lader hånt om Skriftens Autenti, Integritet og historisk betingede Forhold. Vi kan næppe nægte, at Personlighedsreligion her sætter sig op mod Autori- tetsreligion. Og der er i en vis Forstand et "sværmerisk" Drag hos Lu- ther, der i en videre Udvikling kan føre både til rationalistisk og pietistisk Subjectivisme – og videre til eksistentiel Individualisme, ligesom den betin- ger hans noksom kendte Vurdering af de enkelte Skrifteres ulige Værdi.

De lutherske Dogmatikere (D.D.), Reformationens egentlige Systemati- kere fik som en af deres Hovedopgaver at klarlægge, hvad der lå i det lu- therske Skriftprincip, og hvad man nærmere skulde forstå ved Skriftens In- spiration. Skriften er her uden videre Guds Åbenbaring og derfor højeste Autoritet. Ligestillingen af Skrift og Åbenbaring indvirker på selve Åben- baringens Begreb, hvorefter denne forstås mere som Meddelelse af den nødvendige Lære til Salighed (Vi er i Orthodoxiens Tid) – end som det le- vende Vidnesbyrd om frelseshistoriske Indgreb. Dermed bestemmes også Begrebet "hellig Skrift" på egenartet Måde. Bibelen er identisk med Guds Ord som Nådemiddel. Den er selve den guddommelige Åbenbaring i Kraft af sin Oprindelse. Den treenige Gud selv er dens første Grund og egentlige Forfatter. Det anses senere for at gælde endog de mindste Enkeltheder. Og hermed er vi så nået til den egentlige Lære om Verbalinspirationen.

Da det er Verbalinspirationens Bibelsyn, der mere eller mindre latent stadig gør sig gældende i Menighederne, kan der være Grund til at se lidt nøjere på de lutherske Dogmatikeres Udredning af dette Lærepunkt. Og for Nøjagtighedens Skyld er det nødvendigt at betjene sig af de anvendte latin- ske Betegnelser og Begreber.

Da de bibelske Forfattere er i Besiddelse af mandatum divinum og sug- gestio rerum et verborum, ledes Dogmatikerne til at tale om Skriftens af- fectiones; – 1) dens auctoritas causativa, der sætter den i Stand til at frembringe fides humana, d. v. s. blot Sandsynlighed, ikke fides divi- na. Dertil kræves tillige internum Spiritus Sancti testimonium. Man slut- ter i Virkeligheden her fra Virkning til Oprindelse for at undgå at lade Skriftens Autoritet bero på Kirkens Vidnesbyrd. At et Skrift er kanonisk eller Guds Ord kan Kirkens Vidnesbyrd iflg. de gamle Dogmatikere ikke af- gøre. Hertil kræves Helligåndens indre Vidnesbyrd. Skriften må i sidste Instans bevidne sig selv (jvf. det ofte citerede: "Det er Guds Ord, fordi det e r Guds Ord!"). Skriften har også en auctoritas normativa et judicia- lis, "den fremkalder Erkendelse af, at den er eneste Sandhedsnorm" (Plum).

2) Skriftens 2. Egenskab er dens perspicuitas. Skriftens Tydelighed gælder dog ikke Tingene (thi de er Mysterier), men Ordene. Det til Salig- hed nødvendige er tilstrækkeligt tydeligt. Med Hensyn til Udlægningen er

det sådan, at hvert Lærepunkt har sine sedes, hvor der med tydelige Ord bliver belært om det. Fra disse klare Steder skal der så kastes Lys over de mere dunkle. Sammen hermed fastholder man så, at hvert Sted kun har een Betydning, sensus literalis, (der jo er Princippet for al sund Exege- se). Allegorier og andre Forståelser er kun forskellige accomodationes, Anvendelser af Ordene. Men denne sensus mysticus kan ganske vist godt være villet af Gud (allegorisk, typologisk og parabolisk).

3) Den 3. Egenskab er Skriftens perfectio eller sufficientia: Fuldstændighed i Henseende til det til Frelsen nødvendige.

Disse efficacia er Egenskaber ved Skriften, for så vidt den betragtes som Nådemiddel. Hævdelsen af disse Lærepunkter blev så vigtig for de gamle Dogmatikere, at man kom ind i rene Uhyrligheder, så Bibelen på protestan- tisk Grund blev, hvad Hostien er på katolsk; et numen praesens, hvori Helligånden boede – også extra usum.

Vi står her over for et Bibelsyn, der betegner den rene Grafolatri. Men et Synspunkt, der ureflektet er så dybt rodfæstet i vort Folk, at Sekter, der argumenterer med Skriftsteder på den mest vilkårlige Måde let finder Gehør hos Mennesker, for hvem det, der står i Bibelen, naturligvis må være sandt fra Ord til andet.

Med dette Skriftsyn mere eller mindre bevidst til Stede i sin Samvittig- hed har jo også mangan en ung Student – måske navnlig for Årtier tilbage – måttet kæmpe svære åndelige Kampe, når han mødte den Skriftbehandling, som nu dominerer ved vore Universiteter. (Fortsættes)

PEPISKOP KIRKEN I FOLKET

Det kirkepolitiske afsnit af "Program for Kristeligt Folkeparti", juli 1971.

FÖRNYELSE OG DEMOKRATISERING AF FOLKEKIRKEN

KIRKE OG FOLK er i Danmark sammenvævet på godt og ondt. Det danske samfund er i dag under gennemgribende forandringer.

Skal kirken under de ændrede forhold kunne udføre de opgaver, den har fået af sin Herre, er det nødvendigt med dybtgående reformer af folke- kirken.

Medens folkekirkens frivillige organer på mange måder har taget udfor- dringerne op, er dette i langt mindre grad tilfældet med folkekirken.

Så længe folkettingen fungerer som folkekirkens lovgivende instans, har folkettingens politiske partier et medansvar, der fortjener at blive taget me- re alvorligt. Ønsket om kirkepolitisk enighed som forudsætning for vigtig lovgivning på dette felt har i realiteten betydet, at talsmændene for et kir- keligt status quo har haft vetoret.

KRISTELIGT FOLKEPARTI vil arbejde for, at kirkepolitiske spørgs- mål i højere grad bliver inddraget i den politiske beslutningsproces, så der opstår en sund kappestrid partierne imellem om at give folkekirken og andre kirkesamfund de bedste arbejdsredskaber og arbejdsvilkår.

Folketinget må derfor lægge større vægt på det kirkelige lovgivningsar- bejde. Det bør ikke som ofte hidtil gennem overdrevet bemyndigelseslov-

givning overlade kirkeministeriet en for stor frihed og magt over de demokratisk valgte menighedsråd og biskopper.

KRISTELIGT FOLKEPARTI betragter det som en del af folkekirkens demokratisering, at kirkeministeriet forpligtes til at udsende udkast til cirkulærer og lignende til høring i menighedsråds kredse bl. a. hos landsforeningen af menighedsrådsmedlemmer og biskopperne.

Folkekirken må ifølge sin bekendelse forstå sig som en gren af Jesu Kristi kirke. De kirkelige reformer skal sætte menigheden i stand til at fejre gudstjeneste på en måde, der fornemmes meningsfyldt, bedre at tjene mennesket og nå ud med evangeliet til stadig flere mennesker.

En myndiggørelse og aktivisering af kirkens medlemmer kan for den officielle kirkes vedkommende kun påregnes, når disse gennem direkte valg får indflydelse på kirkens ledelse og virke. KRISTELIGT FOLKEPARTI ønsker derfor at arbejde for en gennemgribende demokratisering af folkekirken.

De folkekirkeligt valgte instanser skal derfor ikke blot administrere en lovgivning, der kommer ovenfra, men skal have stigende beføjelser, også af økonomisk art.

Sådanne demokratisk valgte instanser foreligger allerede på sogneplan (menighedsråd) og på stiftsplan (biskop). En udbygning af det kirkelige demokrati fra grunden må begynde i menighedsrådene og via kommunale provstiråd føres op på stiftsplan i form af stiftsråd. Man bør samtidig med opmærksomhed følge erfaringerne med det nye kirkeråd i den norske kirke og tilsvarende organer i de nordiske folkekirker.

Kirkebyggeri og sogneudskillelse bør holde trit med byudviklingen. Sognene bør ikke blive for store.

Der bør fares med lempe ved sammenlægning af små sogne. Under ingen omstændigheder bør en øjeblikkelig præstemangel have indflydelse herpå. Så mange sogne som praktisk muligt søges bevaret – eventuelt betjent af lægfolk, "lægmandspræster" eller deltidsansatte teologer, der har andet hovederhverv.

Udover den traditionelle sognemenighed bør der være mulighed for at oprette menigheder for særlige befolkningsgrupper (f. eks. studerende) og i forbindelse hermed særlige præsteembeder.

Fastansatte præster bevarer deres sæde i menighedsrådet med almindelig stemmeret. Menighedsråd og provstiråd fastsætter, uafhængigt af kommunen, størrelsen af kirkeskatten. Rådighedsbeløbets anvendelsesmuligheder udvides til ud over lokale folkekirkelige formål også at gælde formål, der vedrører provstiet, stiftet og folkekirken som helhed. Størrelsen af rådighedsbeløbet fastlægges udelukkende af menighedsråd og provstiråd.

Præsternes administrative forpligtelser reduceres mest muligt til fordel for direkte kirkelige opgaver. Der åbnes mulighed for over den kirkelige ligning at ansætte yderligere med-arbejdere, f. eks. menighedssekretærer, kateketer, til at virke i et eller flere sogne.

På baggrund af kommunalreformen bør der i hver kommune vælges et provstiråd. Dets opgave er at samordne menighedsrådenes budgetter samt at tage sig af kirkelige opgaver på kommunalt plan.

Til at varetage det kirkelige arbejde på stiftsplan vælges et stiftsråd, hvori biskoppen har sæde. Dets opgave er at hjælpe menighederne i deres arbejde, fremme samarbejdet mellem provstirådene og tage sig af fælles

opgaver.

Stiftsrådet skal kunne etablere en forsøgsordning i et vist antal sogne, hvor man prøver forskellige former for gudstjenester og sognearbejde.

Stiftsrådet skal kunne nedsætte bl. a. diakoniudvalg, udvalg for ydre mission, udvalg til betjening af turister og beboere i sommerhusområder, udvalg til kirkelig undervisning, herunder konfirmandundervisning, hvor der indføres en konsulentordning.

Stiftsrådet konstaterer andre behov og tager stilling til dem.

I hvert stift skal der kunne etableres en stiftsgård som midtpunkt for stiftets kursusvirksomhed. Stiftsrådet skal kunne ansætte det nødvendige personale til løsning af kirkelige opgaver på stiftsplan. Udgifterne til stiftsrådets arbejde dækkes over den kirkelige ligning, idet stiftsrådet har ligningsret.

De teologiske fakulteter bevares selvstændige. Præsteuddannelsen må i højere grad tilrettelægges efter præstegerningens krav. Teologiske kandidater og personer med anden uddannelse bør kunne ordineres og ansættes som præster på deltidsbasis, d. v. s. med andet hovederhverv end præstestillingen. Tilgangen til præsteembedet må på længere sigt bedres ved oplysningsarbejde og erhvervsvejledning.

Præsterne bør have gode muligheder for fortsat efteruddannelse, dels på præste højskolen, dels ved studieophold og studierejser til udlandet, hvortil udgifterne udredes af folkekirkelige midler.

Der kan efter anmodning herom ydes støtte af folkekirkelige midler til organisationer for diakoni, mission, religionspædagogik, massekommunikation m. v. som udtryk for at disse og lignende organisationer udgør en nødvendig og integrerende del af den danske folkekirkes virksomhed.

Kontingenterne til det lutherske verdensforbund, Kirkernes Verdensråd, den europæiske kirkekonference, Nordisk Økumenisk Institut bringes op på en mere passende størrelse. Det bør være en selvfølge, at det Økumeniske Fællesråd og det Mellemkirkelige Råd får økonomiske muligheder for at løse deres opgaver. Udgifterne hertil udredes af de folkekirkelige midler.

Kirkeministeriet bør snarest nedsætte et hurtigtarbejdende udvalg, der skal finde en ordning til kirkelig betjening af danske turister i udlandet.

KRISTELIGT FOLKEPARTI vil arbejde for, at der iværksættes kirkelige reformer med udgangspunkt i strukturkommissionens betænkning.

FRIKIRKERNE OG DEN KATOLSKE KIRKE

Alle kirker, som bygger deres arbejde på evangelisk grund, bør nyde samme rettigheder, som gælder for den danske folkekirke. Deres medlemmer ligestilles med medlemmer af folkekirken.

Den nugældende ægteskabslovgivning, som giver mulighed for at foretage vielser indenfor alle kirkelige samfund og menigheder, bør bibeholdes. Det samme gælder fradragsretten for medlemsbidrag til kirkesamfund og frikirkemenigheder samt gaver til specielle anerkendte formål.

Medlemmer af frikirker og den katolske kirke, der er ansat ved skolevæsenet, bør have fuld ret til at undervise i kristendom, når denne undervisning sker på en loyal måde, og når der ikke på noget område øves påvirkning angående de lærepunkter, hvor man for disse kirkers vedkommende adskiller sig fra folkekirken.

Når det gælder kolportage, bør frikirkerne opnå ret til at udføre et så-

RESERVERET POSTVÆSENET

dant arbejde på samme vilkår som forlag indenfor folkekirken og dertil knyttede retninger.

Staten bør kunne yde kirkesamfundene bidrag til forebyggende og undervisende arbejde blandt børn og unge samt til filantropisk arbejde. Forudsætningerne er naturligvis, at arbejdet er af den størrelse, hvor det må anses for forsvarligt at yde sådanne tilskud. Når det gælder midler, som er testamenteret til de forskellige grene af frikirkernes arbejde, bør fastsættelse af arveafgiften ligestilles med arveafgiften til andre former for filantropisk og humanitært arbejde.

Radio- og fjernsynsudsendelser bør tildeles de enkelte kirkesamfund i forhold til deres størrelse.

De enkelte kirker eller enkeltstående menigheder bør have fuld frihed til selv at afgøre, hvilket organ, der overfor staten skal repræsentere den bevægelse, de tilhører, så ingen tvinges til at bryde med sin samvittighed for at opnå statslige rettigheder.

Kirkernes arbejde iøvrigt bør kunne støttes af staten.

RE - F O R M A T I O nr. 5 september 1971 14. årgang

Povl Dahl: At tigge — og at takke.....	70
B. Riisgaard: Asbjørn Fog	71
B. Riisgaard: Kommentar: LOGOS-terapi for kirken	72
Johs. Fibiger: Helbredelsens nådegave	73
Poul Ulsdal: Indtryk fra en rejse i Øst-Tyskland 1971	76
O. Lund Pallesen: Bibelsyn (I)	82
Periskop: Kirken i Folket (Kristeligt Folkeparti)	85

*

Bladet er afleveret til postvæsenet den 13. september 1971

RE - F O R M A T I O udsendes af en kreds af præster i den danske kirke.
Redaktør (ansvarshavende): Sognepræst B. Riisgaard, Vestre Fjordvej 61, 9000 Ålborg. Telefon: Ålborg (08) 13 69 90.
I redaktionen iøvrigt: Pastor C. B. Hansen, Elmesvinget 14, 9000 Ålborg; sognepræst Sigurd Mejndor, Hyllested, 8400 Ebeltoft; pastor O. Lund Pallesen, Rustenborgvej 5, 2800 Lyngby; sognepræst Poul Ulsdal, 6893 Hemmet.
Ekspedition: RE - F O R M A T I O v/stud. theol. Ejlf Kristensen, Kurlands-gade 3, 3. th., 2300 København S. Postgiro 88142. (Besked kan modtages på telefon (01) 50 84 28). — Bladet kommer i mindst 8 numre årligt og koster 20 kr. (for studerende 15 kr.).

Grafik: Knud Nørholm — Sats: Anders Studsgård på IBM Bold Face.

*